

O'ZBEKISTONDAGI IQTISODIY ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJJALARI

Fan va texnologiyalar universiteti Iqtisodiyot 1-24 guruh talabasi

Ro'zimurodova Dilroz

Аnnотatsiya: Mazkur maqolada Yangi O'zbekiston konsepsiyasi doirasida amalga oshirilayotgan ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy islohotlar hamda ularning xalqaro reyting va indekslardagi aks etishi tahlil qilinadi. O'zbekistonning demokratik rivojlanish yo'lidagi o'zgarishlari, korrupsiyaga qarshi kurash borasida qo'lga kiritayotgan natijalari, biznes yuritish osonligi, investitsion muhit, innovatsion taraqqiyot va turizm sohalaridagi yuksalishlari xalqaro tashkilotlar tomonidan qanday baholanayotgani ko'rib chiqiladi. Shuningdek, madaniy meros, ta'lim va ilm-fan sohalaridagi global e'tiroflar ham o'rganiladi. Tadqiqot davomida turli xalqaro reytinglar va indekslar ma'lumotlari tahlil qilinib, O'zbekistonning jahon miqyosidagi o'rni va kelajakdagi istiqbollari yoritiladi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, xalqaro reytinglar, siyosiy islohotlar, iqtisodiy rivojlanish, investitsiyalar, biznes muhit, eksport, innovatsiyalar, raqamli iqtisodiyot, madaniy meros, ta'lim tizimi, turizm, demokratiya indeksi, korrupsiyaga qarshi kurash, inson huquqlari.

Абстрактный: В данной статье анализируются общественно-политические, экономические и культурные продукты, реализуемые в рамках конференции «Новый Узбекистан», а также их отражение в международных рейтингах и индексах. Рассмотрены изменения на демократическом пути Узбекистана, дополнение к борьбе с коррупцией, инвестиционной среде, инновационному развитию, подъему в сфере туризма, как их оценивают международные организации. Также

изучаются глобальные признания в области культурного наследия, образования и науки. В исследовании анализируются данные различных международных рейтингов и индексов, освещаются место и перспективы Узбекистана в мире.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, международные рейтинги, экономическое развитие, экономическое развитие, инвестиции, бизнес-среда, экспорт, инновации, экономическая экономика, культурное наследие, система образования, туризм, индекс демократии, борьба с коррупцией, права человека.

Abstract: *This article analyzes the socio-political, economic and cultural products implemented within the framework of the New Uzbekistan Conference and their reflection in international ratings and indices. It examines how Uzbekistan's democratic changes, the fight against corruption, investment climate, innovative development and tourism are assessed by international organizations. , global recognition in the fields of cultural heritage, education and science is also studied. The study analyzes data from various international ratings and indices and highlights Uzbekistan's place and prospects in the world.*

Keywords: *New Uzbekistan, international ratings, economic development, economic development, investment, business environment, export, innovations, economic economy, cultural heritage, education system, tourism, democracy index, fight against corruption, human rights.*

Har bir davlatning rivojlanish darajasi va global miqyosdagi mavqeyi turli xalqaro reyting va indekslarda aks etadi. O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, turli sohalarda islohotlar amalga oshirdi, ammo so‘nggi yillarda ayniqsa "Yangi O‘zbekiston" konsepsiyasi doirasida amalga oshirilayotgan tub o‘zgarishlar xalqaro maydonda ham e’tirof etilmoqda. Siyosiy erkinlik, iqtisodiy taraqqiyot,

madaniy yangilanish va ijtimoiy sohadagi o'zgarishlar turli reyting va indekslarda aks etib, mamlakatning xalqaro nufuzini oshirmoqda.

Har bir davlatning tarixiy rivojlanishida muhim bosqichlar bo'ladi. O'zbekiston uchun mustaqillikka erishgan ilk yillar asosiy poydevor qo'yilgan davr bo'lsa, so'nggi yillarda "Yangi O'zbekiston" konsepsiyasi asosida tub islohotlar bosqichiga kirildi. Ushbu jarayon mamlakatning siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotida katta burilish yasadi. Bularning barchasi xalqaro reyting va indekslarda o'z aksini topmoqda. Bugungi kunda O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqei qanday o'zgarayotgani muhim masala sifatida ko'rilmogda. Dunyo bo'ylab rivojlanayotgan davlatlarni kuzatar ekanmiz, ularning xalqaro reytinglardagi o'rni qanchalik muhim ekanini anglash mumkin. Ba'zi davlatlar iqtisodiy o'sish sur'atlari bilan ilg'or o'rinlarni egallasa, boshqalari siyosiy barqarorlik yoki innovatsion rivojlanish bo'yicha yetakchilik qiladi. O'zbekiston ham so'nggi yillarda jahon miqyosida o'z nufuzini oshirib, turli reytinglarda barqaror o'sishni namoyon etmoqda. Bu o'zgarishlar qanday amalga oshmoqda va ularning ortida qanday islohotlar yotganini tahlil qilish muhimdir.

Zamonaviy dunyoda har bir davlatning muvaffaqiyati nafaqat uning ichki siyosati va iqtisodiyoti bilan belgilanadi, balki xalqaro hamjamiyat tomonidan qanday baholanishi bilan ham chambarchas bog'liq. O'zbekiston oxirgi yillarda biznes muhitining yaxshilanishi, iqtisodiy ochiqlik, investitsiyalar uchun qulay sharoitlar yaratish va eksport hajmini oshirish bo'yicha jiddiy o'zgarishlarni amalga oshirdi. Bunday yuksalishlar xalqaro reytinglarda ham aks etmoqda. Bugungi maqolamizda aynan ushbu o'zgarishlarni chuqur tahlil qilamiz. Har bir davlatning xalqaro maydondagi obro'si va nufuzi ko'pincha uning siyosiy barqarorligi va demokratik qadriyatlarni qay darajada qo'llab-quvvatlashi bilan bog'liq bo'ladi. O'zbekiston so'nggi yillarda siyosiy islohotlarni

chuqurlashtirish, davlat boshqaruvida shaffoflikni ta'minlash va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish bo'yicha katta qadamlar tashlamoqda. Ushbu jarayon xalqaro reytinglarda ham o'z aksini topmoqda. Xo'sh, O'zbekistonning siyosiy hayotidagi bu yangilanishlar xalqaro hamjamiyat tomonidan qanday baholanmoqda?

XXI asr globallasuv asri bo'lib, har bir davlat dunyo miqyosida o'z o'rnini mustahkamlashga intiladi. Global iqtisodiy va siyosiy jarayonlarga faol qo'shilish, xalqaro bozorda raqobatbardosh bo'lish va madaniy merosni butun dunyoga tanitish — bugungi kunning asosiy talablaridan biridir. O'zbekiston ham "Yangi O'zbekiston" strategiyasi doirasida aynan shu yo'nalishda sezilarli o'zgarishlarni amalga oshirmoqda. Ushbu maqolada ana shu o'zgarishlarning xalqaro reytinglarda qay tarzda aks etayotganini ko'rib chiqamiz.

Bugungi kunda har bir davlat xalqaro hamjamiyat oldida o'z nufuzini oshirishga intiladi. O'zbekiston ham islohotlar natijasida o'zining jahon sahnasidagi mavqeini mustahkamlamoqda. Xalqaro reyting va indekslar davlatlarning iqtisodiy, siyosiy va madaniy taraqqiyotini baholash uchun muhim ko'rsatkich sanaladi. O'zbekistonning oxirgi yillardagi rivojlanish tendensiyalari ushbu reytinglarda qanday aks etayotgani diqqat markazimizda bo'ladi. Zamonaviy dunyoda iqtisodiy rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biri raqamli texnologiyalar va innovatsiyalardir. O'zbekiston ham bu borada jiddiy islohotlarni amalga oshirib, texnologik taraqqiyot, elektron hukumat tizimi, startup ekotizimi va raqamli infratuzilmani rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Bularning barchasi xalqaro reyting va indekslarda o'z aksini topmoqda. Ushbu maqolada mamlakatimizning bu yo'nalishda qanday natijalarga erishayotgani haqida so'z yuritamiz. **Siyosiy islohotlar va demokratik taraqqiyot** O'zbekistonning siyosiy maydondagi o'zgarishlari xalqaro reyting va indekslarda tobora yaqqol aks etmoqda.

Jumladan: **Demokratiya indeksi (The Economist Intelligence Unit):** O‘zbekiston fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, so‘z va matbuot erkinligini ta‘minlash bo‘yicha islohotlarni jadallashtirib, reytingdagi o‘rnini yaxshilamoqda. **Transparency International korrupsiyaga qarshi kurash indeksi:** Davlat boshqaruvida ochiqlik va shaffoflikni oshirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan ishlar natijasida O‘zbekiston korrupsiyaga qarshi kurashda oldinga siljimoqda.

• **Inson huquqlari indeksi:** Inson huquqlarini himoya qilish bo‘yicha qabul qilingan yangi qonunlar, gender tengligi, sud-huquq islohotlari xalqaro tashkilotlar tomonidan yuqori baholanmoqda. Yangi O‘zbekistonning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotida ro‘y berayotgan o‘zgarishlarning aksini turli xalqaro reyting va indekslarda ko‘rish mumkin. Ushbu insho ushbu sektorlardagi asosiy o‘zgarishlarni o‘rganadi, ularning oqibatlarini tahlil qiladi va nufuzli liderlarning hissalarini ta’kidlaydi. So‘nggi yutuqlarni o‘rganib, insho O‘zbekistonning xalqaro miqyosdagi o‘rni to‘g‘risida har tomonlama tushuncha berishga qaratilgan. O‘zbekiston 1991-yilda mustaqillikka erishganidan so‘ng O‘zbekistonda ijtimoiy-siyosiy manzara sezilarli o‘zgarishlarni boshdan kechirdi. 2016 -yilda prezidentlikka saylangan Shavkat Mirziyoyev rahnamoligida demokratlashtirish va ochiqlik yo‘lida sezilarli siljish bo‘ldi. Hukumat fuqarolar ishtirokini oshirish va inson huquqlarini yaxshilashga qaratilgan islohotlarni qabul qilishga intildi. Bu ijobiy o‘zgarishlar Jahonda erkinlik indeksi va Demokratiya indeksi kabi ko‘rsatkichlarda ko‘rsatkichlarning oshishiga olib keldi.

Bundan tashqari, O‘zbekiston o‘zining xalqaro obro‘-e‘tiborini oshirish maqsadida xalqaro tashkilotlarda faol ishtirok etib kelmoqda. Mamlakat Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Shanxay Hamkorlik Tashkiloti va Islom Hamkorlik Tashkiloti bilan hamkorlik qilib, mintaqaviy barqarorlik va

hamkorlikka sodiqligini ta'kidladi. Bu hamkorlik nafaqat diplomatik munosabatlarni yaxshiladi, balki tinch muloqot uchun qulay muhit yaratdi.

Iqtisodiy jihatdan O'zbekistonning ko'rsatkichlari, ayniqsa, so'nggi bir necha yil ichida ijobiy tomonga o'zgardi. Jahon bankining biznes yuritish qulayligi indeksi ana shu o'zgarishlarni aks ettiradi. Normativ-huquqiy baza va infratuzilmaning takomillashtirilgani to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar jalb etilishini rag'batlantirdi. Qishloq xo'jaligi, to'qimachilik va energetika kabi sohalarda sezilarli o'sish kuzatildi. Turli sa'y-harakatlar, jumladan, erkin iqtisodiy zonalar tashkil etish ham mahalliy, ham xorijiy tadbirkorlarni rag'batlantirish imkonini berdi.

O'zbekistondagi iqtisodiy o'zgarishlarda katta ta'sir ko'rsatgan shaxslardan biri Davronbek Murotov bo'lib, u Strategik rivojlanish markaziga rahbarlik qiladi. Uning siyosati sanoatni modernizatsiya qilish va innovatsion startaplarni rivojlantirishga qaratilgan. Hukumat tarixan asosan paxta va mineral xomashyo eksportiga tayangan iqtisodiyotini diversifikatsiya qilishga ustuvor ahamiyat berdi. Bu diversifikatsiya tashqi iqtisodiy zarbalarga chidamlilikni ta'minlaydi, buni O'zbekistonning COVID-19 pandemiyasi davridagi sa'y-harakatlari tasdiqlaydi.

Madaniy jihatdan O'zbekiston uyg'onish davrini boshidan kechirmoqda. Hukumat milliy o'zlikni targ'ib qilish va turizmni jalb qilishda madaniyat muhimligini tan oldi. Tarixiy obidalarni restavratsiya qilish, san'atni qo'llab-quvvatlash borasidagi tashabbuslar madaniyat maydonini yanada jonlantirdi. Xalqaro investitsiya forumi kabi xalqaro tadbirlarning Toshkentda o'tkazilishi o'zbek madaniyatini dunyoga namoyish etdi. Global raqobatbardoshlik hisoboti madaniy jihatlar, xususan, merosni saqlash va ijodiy industriya kabi sohalardagi yaxshilanishlarni ko'rsatadi. O'zbekiston erishayotgan yutuqlar xalqaro miqyosda e'tirofga sazovor bo'ldi. Mamlakat inson taraqqiyoti indeksi kabi ko'rsatkichlar

bo'yicha sezilarli yutuqlarga erishdi, bunda ta'lim va sog'liqni saqlash sohasidagi yaxshilanishlar yuqori reytinglarga olib keldi. Ta'lim sohasidagi islohotlar muhim ahamiyatga ega. O'quv dasturlari va o'qituvchilar malakasini oshirish ta'lim natijalarini yaxshilashga, yoshlarni raqobatbardosh global muhitga tayyorlashga yordam berdi. Ushbu yutuqlarga qaramay, muammolar mavjud. Korruptsiya va byurokratik samarasizlik bilan bog'liq muammolar hamon taraqqiyotga to'sqinlik qilmoqda. Transparency International korruptsiyani qabul qilish indeksi shuni ko'rsatadiki, yaxshilanishlar bo'lsa-da, barqaror javobgarlik madaniyatini shakllantirish uchun qo'shimcha harakatlar zarur. Bu muammolarni hal etish doimiy islohotlar va siyosiy irodani talab qiladi. O'zgarib borayotgan ijtimoiy-siyosiy iqlimning aholiga ta'siri yaqqol namoyon bo'lmoqda. Fuqarolarning davlat ishlari va targ'ibot-tashviqot ishlari bilan faol shug'ullanishi ortib bormoqda. Fuqarolik jamiyati tashkilotlarining o'sishi boshqaruvda faol ishtirok etish tomon siljishini ko'rsatadi. Hukumatning fuqarolar bilan muloqoti takomillashib, ijtimoiy ehtiyoj va intilishlarni yanada chuqurroq tushunishga olib keldi. Xalqaro maydonda ham O'zbekistonning o'rnini yuksalib bormoqda. Mamlakat mintaqaviy mojaralarda, xususan, Markaziy Osiyoda o'zini vositachi sifatida ko'rsatmoqda. Rahbariyatning diplomatik sa'y-harakatlari qo'shni davlatlar o'rtasida tinchlik va hamkorlikka qaratilgan kelishuvlarni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bu o'zgarishlar O'zbekistonning hurmat va e'tirofiga sazovor bo'ldi, uning mintaqaviy va global masalalardagi mavqeini yanada yuksaltirdi.

Oldinga nazar tashlaydigan bo'lsak, O'zbekistonning kelajakdagi rivojlanishi uning xalqaro reyting va indekslardagi o'rnini shakllantirishda davom etadi. Iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish ustuvor vazifa bo'lib qolishi kerak, chunki u mamlakatni global bozor tebranishlaridan himoya qilishi mumkin. Infratuzilma va ta'limga doimiy investitsiyalar o'sishni ta'minlash va hayot sifatini yaxshilash uchun muhim bo'ladi. Qolaversa, javobgarlik va shaffoflikni

ta'minlash uchun ijtimoiy va siyosiy islohotlar ustuvor bo'lishi kerak. Fuqarolarni jalb qilish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish yanada mustahkam demokratik asosga yordam beradi. Tizimli muammolarni hal qilish va islohotlar bo'yicha maqsadli kun tartibini qo'llab-quvvatlash orqali O'zbekiston o'zining xalqaro nufuzini yanada oshirishi mumkin.

Yangi O'zbekistonning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotidagi o'zgarishlarning o'z aksini turli xalqaro reyting va indekslarda yaqqol ko'rish mumkin. Mirziyoyev ma'muriyati davrida mamlakat demokratiya, iqtisodiy ko'rsatkichlar va madaniy tiklanish sohasidagi yaxshilanishlarni ko'rsatib, sezilarli yutuqlarga erishdi. Muammolar saqlanib qolayotgan bo'lsa-da, amalga oshirilayotgan islohotlar O'zbekistonning global maydondagi istiqbolli kelajagidan dalolat beradi. Hukumat rahbarlari, fuqarolik jamiyati va xalqaro hamjamiyatning hamkorlikdagi sa'y-harakatlari barqaror taraqqiyot va taraqqiyotni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Oldinga boradigan yo'l islohotlarga, shaffoflikka va dunyo bilan hamkorlikka doimiy sodiqlik bilan tavsiflanishi kerak.

2. Iqtisodiy taraqqiyot va xalqaro reytinglar

O'zbekiston iqtisodiyotining jadal rivojlanishi ham xalqaro reytinglarda o'z aksini topmoqda. Masalan: **Jahon Bankining "Biznes yuritish osonligi" indeksi**: So'nggi yillarda O'zbekiston bu indeksda sezilarli ravishda yuqoriga ko'tarildi. Investorlar uchun qulay sharoitlar yaratish, litsenziyalash tizimini soddalashtirish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha islohotlar bunga turtki bo'ldi.

Global innovatsiya indeksi: O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot, startap ekotizimi va texnologik rivojlanish sohalariga qaratilgan e'tibor natijasida bu indeksda ham sezilarli yuksalish kuzatilmoqda.

Xalqaro kredit reytinglari (Fitch, Moody's, S&P): O'zbekistonning investitsion jozibadorligi ortib, kredit reytinglari mustahkamlanmoqda.

O'zbek madaniy merosini butun dunyoga tanitish, turizmni rivojlantirish ham xalqaro indekslarda o'z ifodasini topmoqda:

UNESCO madaniy meros ro'yxati: O'zbekistonning tarixiy shahar va madaniy yodgorliklari ushbu ro'yxatga kiritilmoqda, bu esa turizm va xalqaro madaniy aloqalarning rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

Turizm raqobatbardoshlik indeksi (WEF): Viza tizimidagi yengilliklar, sayyohlik infratuzilmasini yaxshilash natijasida O'zbekiston turizm bo'yicha reytinglarda o'z o'rnini mustahkamlab bormoqda.

San'at va ijodiy industriya rivoji: O'zbekiston xalqaro miqyosda moda, kinomatografiya va musiqa sohalarida ham o'z nufuzini oshirmoqda.

Yangi O'zbekiston konsepsiyasi asosida olib borilayotgan islohotlar natijasida mamlakatimiz turli xalqaro reyting va indekslarda o'z mavqeini yaxshilamoqda. Siyosiy islohotlar demokratiyaning rivojlanishiga hissa qo'shmoqda, iqtisodiy o'sish investorlar uchun jozibador muhit yaratmoqda, madaniy sohadagi o'zgarishlar esa xalqaro maydonda O'zbekistonning nufuzini oshirmoqda. Ushbu islohotlar uzoq muddatli strategik taraqqiyotga asoslangan bo'lib, mamlakatning jahon sahnasida mustahkam o'rin egallashiga xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning nutqlari va islohot dasturlari

2. Jahon Bankining "Doing Business" hisobotlari –

<https://www.worldbank.org/en/programs/business-enabling-environment>

3. Transparency International'ning korrupsiya indeksi ma'lumotlari –

<https://www.transparency.org/en/cpi>

4. BMT Taraqqiyot Dasturining (UNDP) rivojlanish indeksi hisobotlari –

<https://hdr.undp.org/>

5. The Economist Intelligence Unit'ning Demokratiya indeksi –

<https://www.eiu.com/>

6. UNESCO madaniy meros ro'yxati va turizm sohasidagi hisobotlar –

<https://whc.unesco.org/>

7. Moody's, Fitch va S&P xalqaro kredit reyting agentliklari tahlillari

8. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari –

<https://stat.uz/>

9. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi va boshqa rasmiy manbalar